

Önvizsgálatunk eredménye semmiképpen sem lehet a farizeus szerint való, de nem fontos az sem, hogy olyan legyen, mint a vámszedő. Talán a legjobb eredmény a Pál apostolé lehet: „Nem mondom, hogy már elértem, vagy hogy már tökéletes volnék; hanem igyekszem, hogy el is érjem.“ (Fil 3,12).

Végezetül, csak annyit, hogy te is tükör vagy, tükör leszel. Szemedben, szívedben keresik, kutatják önmaguk képét majd sokan. Egyesek, mint a játszani akaró gyermek, rád mosolyognak. Mások könnyes szemmel tekintenek rád. Egyesek farkasszemet néznek veled, mások félve pillantnak feléd. Lesz, aki majd „visszaréved“ tovatűnt emlékedre, mások „üveges“ tekintettel merednek reád. Mindegy hogyan. Csak tiszta legyen szemed, a lélek tükre, csak tiszta legyen a szíved, hogy tisztán és valóságosan tükrözd azokat, kik tükröt keresnek benned. Viszonzásul észre vedd majd azt is, hogy „nemcsak a képmás kaphat fényt a tükörtől, de a tükröt is tüzesebb fényre ösztönzi a kép, ami benne van“ (Horváth Imre). Ámen.

ISTEN ÉS KENYÉR

5Móz 8,10

Ezen a hűvös szeptember végi vasárnap reggelen, ha egy távolról jött idegen megkérdezné: mit ünnepel a mi kicsiny seregünk, két szóban lehetne felelni a legvelősebben: Istenünket és kenyérünket. Őszi hálaadás ünnepe Istenünknek és kenyérünknek szentelünk ünnepet.

Isten és kenyér — két drága szó, két felbecsülhetetlen tényezője emberi életünknek. Ahogy kimondjuk, ott zsongnak lelkünkben, hogy végig szántsanak benne, és mint áldott kéz megsimogassanak minket őszi hálaadás ünnepe.

Az ószövetségi nép, hagyománya szerint, az egyiptomi fogságból szabadulva hetven esztendeig vándorolt a pusztában. Éheztek, szomjaztak. Éhségüket mannával, szomjukat kősziklákból fakasztott vízzel csillapították. Ekkor rendelte el Mózes az Isten előtt való hálaadást. Elrendelte, mert bízott abban, hogy az Úr megsegíti és eljutnak a jó földre, amelyen már nem nyomorogva eszik kenyérüket, ahol semmi-
ben sem kell szűkölködniök, „oly földre, amelynek kövei vas, és amelynek hegyeiből rezet vágatsz.“ Erre a napra nézve rendelte el, hogyha azért eszel majd és megelegszel, dicsérjed az Urat a te Istenedet.

Isten és kenyér! Mindennapi betevő falat és Isten! Hogy mit jelent azt érezni inkább lehet, de elmondani annál kevésbé. Tudom, ha eljöttél ide ma, te is érzed e két szó nyomán lelkedben támadt ünnepi érzést e hálaünnepen, — úgy mint én.

Én ezért a hatalmas érzésből, mely e két drága szó nyomán lelkemben támadt, valamit szeretnék hallhatóvá tenni és tovább adni, ünnepi érzés-gazdagításképpen.

A kenyéren ma már nemcsak a kenyeret értjük. Bár a kenyér első helyen áll az élet anyagi szükségletei között, ma a mindennapi testi táplálékot is jelenti.

Hogy mennyire mindennapi szükségünk a kenyér, nem kell bizonyítani neked, aki egy életet a kenyérre áldozol, hogy az minden nap meglegyen. De hogy Isten a mindennapi szükséged-e — hadd kérdezzem meg — ezt érzed-e? Éhez-e utána, töröd-e magad érte kínnal és verejtékkal, gonddal és könnyes arccal úgy, ahogy a kenyér utáni szükségedben teszed? Isten és kenyér egyformán fontos. Csak akkor vagy egész ember, ha mindig érzed fontosságukat. S bár mindkettő egyformán fontos, a sorrendet soha se feledd el. Előbb mindig Isten, s azután a kenyér. Isten mindennek feltétele. Nála nélkül semmi sincs. Ezért vigyázz, hogy a kenyér sohase legyen Istened, mert ha ez bekövetkezik, akkor végzetesen összezavarodna életed. Istenhez imádkozunk, mindennapi kenyeret kérünk tőle. A kenyérért dolgozunk. Kenyér nincs Isten nélkül.

Isten és kenyér. Itt benn valami azt súgja nekem, hogy egyikből sem volt soha elég.

A kenyér mindig hiányzott valahol a tarisznyából, a fiókból, s az Isten jelenvalóságának tudata is hiányzott a lélektarisznyából. Ezért mindig keresni kellett Istent és a kenyeret is. S akár a kenyér hiányzott az asztalról, akár az istentudat hiányzott a lélekből, mindkettő eredménye erkölcsi lazulást, erkölcsi romlást eredményezett.

A kenyérhiány szülte az irigységet, az önzést, az alattomoságot, a kapzsiságot, a lopást, a verekedést, a gyilkosságot, a háborút. S mindez még veszedelmesebb méretekben jelentkezett, ha az istentudat, a hit is hiányzott a kenyér mellől.

Isten és kenyér. Arra gondolok, vajon mi lenne, ha könnyűszerrel mannaként hullana a kenyér ölünkbe, ha dűskálni tudna a világ benne? Higgyétek el, ebből is baj lenne, mert sem a kenyérnek nem lenne olyan jó az íze, mintha verejtékkal ehethéd, — ahogy rendelkezett —, sem az Istenhez szálló imádság nem lenne olyan áhítatos, mint ahogy Jézus mondta és ahogyan mi is szoktuk mondani így: „a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma“, s könnyelműség, gondatlanság, közömbösség teremne a lelkekben nyomában.

Csak az Istenben való gazdagság nem rejt ilyen veszélyt. Nézzétek Jézust! Én és az Atya egyik vagyunk, elmondhatta, ezért tudott a legnagyobb lenni e világon.

Isten és kenyér! E két fogalom képzettársul-e benned? Ha kimondod: Isten, a kenyérgond csitul-e el benned? Hallod Jézust „Ne aggodalmaskodjatok“ . . . Ha kimondod: kenyér, gondolsz-e Istenre, ki munkád után áldást adott? Van-e Istened? Igen, azért vagy itt. Van-e kenyered? Igen, asztalon az új kenyér, puha foszlós és fehér.

Akkor engedd meg, hogy szóljak a mózesi könyv írójával: „Ha azért eszel majd és megelégszel, dicsérjed az Urat a te Istenedet“. Dicsérjed most és mindörökké. Ámen.

ARANY CSENGŐ ÉS FÁJDALOM A BESZÉD

Mt 26, 73

Emberré válásunk történetét kutatva, többféle feltevést ismerünk. Vannak, akik azt állítják, hogy akkor kezdtünk emberek lenni, amikor két lábra állva elszakadtunk a földtől. Mások hivatkozva több teremtmény fejlődésére, azt a pillanatot határozzák meg az emberré levés mértékének, amikor megszólalt ez a teremtmény. Az elméletek közül úgy érzem, hogy az én gondolataimhoz is ez áll közelebb, mert emberré válásunknak az lehet a mértékegysége, hogy a bennünk felhalmozódó lelki képességekről tudjunk bizonyosságot tenni. Tudjuk igazolni, hogy felfogjuk az élet értelmét. Látjuk a helyünket és a hivatásunkat az életben. Bizonyítani tudjuk szavakkal és tettekkel emberi nemeségünket. Amikor megszólalt az ember, szavain át magához kötötte embertársát. A beszélő ember megszűnik magabazárt egyednek lenni, hiszen életének értékeit szétsugározza környezetének. A megszólaló ember beszédén át, mint a forrás vize, áradata, betöltötte a világot, mert a beszéd az értelem tükre s az értelem a világ rendje.

Az elmondottak után megjegyezhetjük, hogy nem csak az ember értekezik embertársával, hanem a teremtmények minden rendje is. Beszélhetünk a csalogány, a pacsirta daláról, a méhek zümmögéséről, a tücsök zenéjéről vagy az állatok különleges jelbeszédéről. Való igaz, hogy léteznek kapcsolatok a teremtmények minden rendjében, de talán ezt úgy határozhatnánk meg, hogy ezek a pár keresésének, a faj fenntartásának nélkülözhetetlen eszközei. Mennyivel más az ember értelméből fakadó beszéd, amelynek célja megismertetni magunkat mással és másokat magunkhoz kapcsolni. Átadni tapasztalataink, tudásunk kincseit, vigasztalni, bátorítani, s kifejezni tiszteletünket Isten és embertársaink iránt. Sokkal több ez a megnyilvánulás, mint a pacsirta dala vagy a tücsök ciripelése.

Péter beszédével árulta el, hogy Jézus követője. Pedig tudjuk, hogy éppen megtagadta Mesterét. Mi volt abban a tagadásban, melyből megismerték, hogy Jézus tanítványa? Valami különös varázs, lényének különös tükre? Beszéde árulta el őt. Ha nem akart volna lenni senki se, hallgatnia kellett volna. Aki hallgat, az vagy néma vagy eljutott a halál kapujába, ahol befejezte életét. Ez az állapot bekövetkezhetik a tényleges halál előtt is. Az a mondás jut eszedbe, amely olyan sokszor hangzik el a hétköznapiakon: „Ha hallgattál volna, okos maradtál volna.“ Ez azt fejezi ki, hogy én téled tanácsot, útmutatást reméltem. Vártam, hogy bizonyosságot tégy a bölcsességedről és te azt igazoltad, hogy tudatlan vagy, nem értesz a dolgokhoz.

Szögezzünk le egy követelményt. Ami az emberiségnek hasznára van, az jó, ami az emberiségnek kárára van, az rossz. Vizsgáljuk meg a beszéd értékét. Jézus beszéde azt szolgálta, hogy világosságot támasszon az értelemben, nyugalmat a szívben, és hogy útmutatás, esz-